

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/62/2024
Identifikačné číslo spisu:	2116215177
Dátum vydania rozhodnutia:	15.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2116215177.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ družstva Bytové družstvo so sídlom v Trnave, Trnava, Ludvika van Beethovena 26, IČO: 00 175 480, 2/ E. Y., narodeného XX. D. XXXX, P., P. XX, 3/ C. Y., narodenej XX. V. XXXX, P., P. XX, 4/ C. T., narodenej X. K. XXXX, P., P. XX, 5/ C. J., narodenej XX. I. XXXX, P., P. XX, 6/ W. Č., narodeného X. S. XXXX, P., P. XX, 7/ R. Č., narodenej X. C. XXXX, P., P. XX, 8/ I. P., narodeného XX. M. XXXX, P., P. XX, 9/ Ľ. P., narodenej XX. V. XXXX, P., P. XX, 10/ R. P., narodenej X. C. XXXX, P., P. XX, 11/ I. C., narodeného XX. M. XXXX, P., P. XX, 12/ I. C., narodenej XX. S. XXXX, P., P. XX, 13/ I. G., narodeného XX. M. XXXX, P., P. XX, 14/ X. G., narodenej X. V. XXXX, P., P. XX, 15/ E. J., narodenej XX. S. XXXX, P., P. XX, 16/ S. C., narodeného XX. S. XXXX, P., P. XX, 17/ Ľ. C., narodenej X. V. XXXX, P., P. XX, 18/ I. C., narodeného XX. S. XXXX, P., P. XX, 19/ I. Y., narodeného XX. C. XXXX, P., P. XX, 20/ Y. Y., narodenej X. S. XXXX, P., P. XX, 21/ D. Š., narodeného X. V. XXXX, P., P. XX, 22/ C. K. Š., narodenej XX. C. XXXX, P., P. XX, 23/ G. J., narodeného X. C. XXXX, P., P. XX, 24/ C. J., narodenej X. C. XXXX, P., P. XX, 25/ I. Š., narodeného XX. C.Á. XXXX, P., P. XX, 26/ R. Š.M., narodenej XX. S. XXXX, P., P. XX, 27/ C. Y., narodeného XX. V. XXXX, P., P. XX, 28/ C. Y., narodenej XX. S. XXXX, P., P. XX, 29/ X. G., narodenej XX. M. XXXX, P., P. XX, všetkých právne zastúpených advokátskou kanceláriou UNITED LAWYERS, advokátska kancelária, s. r. o., Bratislava - mestská časť Ružinov, Mliekarenská 2, IČO: 36 662 291, proti žalovanej akciovej spoločnosti Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: XX XXX XXX, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 11C/51/2017, o dovolaní žalobcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. januára 2022 sp. zn. 24Co/7/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26. januára 2022 sp. zn. 24Co/7/2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. septembra 2020č. k. 11C/51/2017-502 zastavil konanie v časti o zaplatenie sumy 747,27 eura, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalovanej priznal voči žalobcom 1/ až 29/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Medzi stranami nebolo sporné, že vlastníci bytov v bytovom dome na ul. P. XX v P. - klienti, zastúpení žalobcom 1/ (v zastúpení W.. V.T. M., prokuristom) - správcom, a žalovaná ako banka (pôvodne ešte ako K.W. J. D. S..D..) uzavreli 23. mája 2008 zmluvu o termínovanom úvere č. 06/034/08, na základe ktorej sa žalovaná zaviazala poskytnúť klientovi úver vo výške 3 765 861 Sk za účelom zateplenia, rekonštrukcie výťahu bytového domu. Žalobcovia sa v konaní domáhali vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť tým, že žalovaná zvýšila od 1. júla 2011 úrokové rozpätie z 0,90% p.a. na 2,50% p.a., a to podľa žalobcov na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky. Suma bezdôvodného obohatenia mala predstavovať spolu sumu 10 228,18 eura.

1.2. Úročenie úveru bolo dojednané v bode 2.2.4. zmluvy, podľa ktorého celková revizibilná úroková sadzba je hodnota 6 mesačného BRIBOR plus úrokové rozpätie 0,9% p.a.. V bode 5.5. zmluvy je obsiahnuté dojednanie, že: „banka má právo adekvátnym spôsobom meniť úrokovú sadzbu v prípade, ak dôjde k zmene miery rizika klienta. Zmena miery rizika klienta môže súvisieť predovšetkým so zmenou ratingu klienta stanoveného bankou, alebo so zmenou rizikovej váhy klienta podľa pravidiel stanovených Národnou bankou Slovenska. Pre posúdenie zmeny miery rizika klienta sú rozhodujúce skutočnosti platné v čase ich ostatného posúdenia v porovnaní s aktuálnymi rozhodujúcimi skutočnosťami. Príslušnú zmenu úrokovej sadzby je banka oprávnená uskutočniť automaticky bez dodatkov k úverovej zmluve. Banka predmetnú zmenu v primeranej lehote oznámi klientovi“. Z Dodatku č. 1 k Zmluve o termínovanom úvere č. 06/034/08 z 15. júla 2008 (č. 1. 36 spisu) vyplýva, že sa ním navýšila výška pôvodného úveru o 218 614,- Sk a zvýšila sa výška splátky. Z listu Dexia banka Slovensko a.s. z 8. júna 2011 (č. 1. 35 spisu) adresovaného správcovi vyplýva, že ním banka oznamuje správcovi, že na základe predchádzajúcich spoločných rokovaní k problematike zvýšenia úrokového rozpätia podľa bodu 5.5. úverovej zmluvy č. 06/034/08 sa dňom 1. júla 2011 mení úrokové rozpätie predmetného úveru na 2,50 % p. a., s tým, že celková úroková sadzba bude predstavovať hodnotu 6 mesačného EURIBORU + 2,50 % p. a.

1.3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 488, § 489 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), § 497, § 502 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“), § 1 ods. 2 písm. a), § 2 písm. a), b) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere, § 24a zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 52 ods. 1 až 4 OZ, § 53 ods. 1 až 3 OZ v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy, § 53 ods. 4 písm. i), ods. 5, ods. 12 OZ, § 53a ods. 1 OZ v znení účinnom od 1. marca 2010, § 451 ods. 1, 2 OZ, § 8b ods. 1 veta prvá zákona č. 182/1993 Z. z. v znení účinnom do 31. októbra 2018, § 9 ods. 7 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení účinnom od 1. novembra 2018, § 8b ods. 3 zákon č. 182/1993 Z. z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy, § 290, § 298 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Dospel k záveru, že právny vzťah založený zmluvou o úvere je právnym vzťahom založeným spotrebiteľskou zmluvou a je nevyhnutné posudzovať ho nielen podľa príslušných ustanovení ObZ (§ 497 a nasl.), ale aj právnych predpisov, ktoré upravujú právne vzťahy spotrebiteľského charakteru (§ 52 a nasl. OZ). Znenie bodu 5.5. zmluvy o úvere považoval za určité a zrozumiteľné, teda v tomto smere za platne dojednané (§ 37 ods. 1 OZ a contrario). Zo znenia bodu 5.5. zmluvy za použitia interpretačných pravidiel v § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka mu vyplynulo, že žalovaná je oprávnená jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu, ak dôjde k zmene miery rizika klienta, pričom zmena miery rizika klienta môže súvisieť predovšetkým so zmenou ratingu klienta alebo so zmenou rizikovej váhy klienta. Z výsluchu svedkov mal za preukázané, že za účelom uzatvorenia zmluvy o úvere prebehol vždy riadny kontraktálny proces, pripomienkovanie zmluvy sa zo strany správcu udialo za pomoci právnika, pričom po kontraktacom procese nezostalo žiadne ustanovenie zmluvy neurčité. Spotrebiteľia mali prostredníctvom správcu možnosť zmluvné podmienky si dohodnúť, zmluvné podmienky tak boli individuálne dojednané, a preto žiadnu z nich (a teda ani bod 5.5. zmluvy) nie je možné považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Svoje závery doplnil konštatovaním, že o neprijateľnú zmluvnú podmienku nejde ani vtedy, ak ide o cenu plnenia, pričom v prípade úroku možno hovoriť o cene plnenia.

1.4. Bod 5.5. zmluvy tak nebolo podľa názoru súdu prvej inštancie možné považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, preto ani nebolo možné dospieť k záveru, že by žalovaná prijala bezdôvodné

obohatenie na úkor vlastníkov bytov, pretože jej bolo plnené na základe platného ustanovenia. Z uvedeného dôvodu súd žalobu vo výroku II. rozsudku zamietol. Ďalej uviedol, že pre splnenie aktívnej vecnej legitímácie bolo potrebné, aby ako žalobcovia vystupovali všetci aktuálni vlastníci bytov. Keďže žalobcami neboli všetci vlastníci bytov v bytovom dome (tvoriaci nútené spoločenstvo), hoci suma bezdôvodného obohatenia by v prípade úspechu v konaní patrila do fondu prevádzky, údržby a opráv (na tvorbe ktorého sa podieľajú všetci vlastníci bytov), aj z tohto dôvodu bolo potrebné žalobu zamietnuť (§ 78 ods. 2 CSP). Keďže súd prvej inštancie dospel k záveru, že o neprijateľnú zmluvnú podmienku v bode 5.5. zmluvy nejde, nevyslovil jej neplatnosť; nepovažoval za potrebné zaoberať sa otázkou premlčania nároku a vznesenou námietkou premlčania, keďže žalobcom voči žalovanej žiaden nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia nevznikol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ustanovenia § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov proti výroku II. a III. rozsudku súdu prvej inštancie rozsudkom z 26. januára 2022 sp. zn. 24Co/7/2021 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. a III. potvrdil a žalovanej priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že pre posúdenie opodstatnenosti požiadavky žalobcov na zaplatenie bezdôvodného obohatenia bolo rozhodujúcim zistenie, či ustanovenie bodu 5.5. zmluvy o termínovanom úvere je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. V tomto smere považoval za dostatočné závery súdu prvej inštancie o otázke individuálneho dojednania tejto zmluvnej podmienky. Uviedol, že správca ako odborne spôsobilá osoba mal pri uzatváraní zmluvy o termínovanom úvere možnosť ovplyvniť jej obsah a individuálne dojednanie predmetnej zmluvy podľa odvolacieho súdu dostatočne preukazovali aj svedecké výpovede.

2.3. Odvolací súd konštatoval, že v konaní pred súdom prvej inštancie nedošlo ani k tvrdenému porušeniu princípu rovnosti sporových strán v neprospech žalobcov. Porušenie zásady rovnosti nebolo možné vyvodiť ani zo skutočností, že súd prvej inštancie skúmal znenie bodu 5.5. zmluvy o termínovanom úvere z hľadiska určitosti a zrozumiteľnosti v zmysle § 37 ods. 1 OZ, keďže ku skutočnostiam, ktoré majú za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu prihliada súd i bez návrhu. Odvolací súd posúdil za neopodstatnené i odvolacie námietky žalobcov o nesprávnom procesnom postupe zákonnej sudkyne; uviedol, že novela zákona č. 182/1993 Z. z. zmenila spôsob konania správcu (zastupuje a koná vo vlastnom mene na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome), avšak nevylučuje, že aj samotní vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome si uplatnia svoje práva na súde. Preto aj odvolací súd v uznesení č. k. 23Co/132/2018-313 z 27. mája 2019 (ktorým zamietol návrh žalobcov 2/ až 29/, aby do konania na ich miesto nastúpil žalobca 1/) poučil žalobcov 2/ až 29/ o možnosti zobrať žalobu späť.

2.4. Aj podľa odvolacieho súdu bolo ust. bodu 5.5. zmluvy dojednané určito a zrozumiteľne, na čom nič nemení ani možnosť veriteľa zmeniť úrokovú sadzbu v nadväznosti na zmenu ratingu klienta, ktorý si stanovuje banka (veriteľ), alebo v nadväznosti na zmenu rizikovej váhy klienta, ktoré sa určuje podľa pravidiel stanovených Národnou bankou Slovenska. V prejednávanej veci je jednoznačné, kedy môže banka (veriteľ) pristúpiť k zmene úrokovej sadzby (nadol alebo nahor). Na tomto závere nemohla nič zmeniť ani proklamácia žalobcov v konaní pred súdom prvej inštancie (viac ako osem rokov od uzavretia zmluvy o termínovanom úvere) o ich dodatočnej nevedomosti o určitosti právneho úkonu. V čase podpisu zmluvy o termínovanom úvere bol predmet zmluvy dostatočne špecifikovaný tak, aby sa dal považovať za dostatočne určitý, a preto odvolací súd považoval záver súdu prvej inštancie, ktorý prijal pri posúdení platnosti zmluvy o termínovanom úvere, za správny a v plnej miere naň odkázal. Pokiaľ žalobcovia nesúhlasili ani so záverom súdu prvej inštancie, že vlastníci bytov tvoria nerozlučné spoločenstvo, odvolací súd poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 428/2019 a sp. zn. II. ÚS 302/2019. Uviedol, že pokiaľ si žalobcovia zvolili spôsob uplatnenia svojich nárokov tak, že ako žalobcovia budú vystupovať jednotliví vlastníci bytov (čo právna úprava nevylučuje), musia znášať aj dôsledky spojené s neúspechom spoločnej žaloby. Plne sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o nútenom spoločenstve žalobcov vzhľadom na hmotnoprávny charakter vzťahu; aktívna vecná legitímácia všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome vyplýva nielen z predchádzajúcej právnej úpravy, ale aj aktuálnej právnej úpravy vlastníkov bytov (§ 3 zákona č. 182/1993 Z. z.), správca vždy bol a je len zástupcom. V danom prípade žalobcami neboli v

čase vydania rozsudku súdu prvej inštancie všetci aktuálni vlastníci bytov v bytovom dome, a preto opodstatnene súd prvej inštancie žalobu aj z toho dôvodu (pre nedostatok aktívnej legitimácie v spore) zamietol. Podľa odvolacieho súdu výsledky dokazovania viedli k záveru o neopodstatnenosti nároku žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia. Uviedol, že ak súd prvej inštancie dospel k záveru, že posudzovaná zmluvná podmienka nie je neprijateľná, nemohol potom vysloviť jej neprijateľnosť, preto odvolací súd námietku žalobcov, že sa súd prvej inštancie nezaoberal ich návrhom na vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky v bode 5.5. zmluvy posúdil ako nedôvodnú. Ako irelevantné potom posúdil odvolacie námietky žalobcov vo vzťahu k plynutiu premĺčacej doby. Pre absenciu výnimočných okolností odvolací súd považoval za nedôvodnú aj žiadosť žalobcov na aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovení § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca 1/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a aby žalobcom priznal náhradu trov konania.

3.1. Dovolateľ namietal, že napádaný rozsudok je nepreskúmateľný, vykazuje znaky svojvoľnosti a arbitrárnosti, nie je v súlade s platnou právnou úpravou, popiera zmysel interpretovaných a aplikovaných právnych noriem a neobsahuje dostatočne náležité a zrozumiteľné vysvetlenie prípadu. Rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za arbitrárne, vnútorne protirečivé a založené na extrémne nespravodlivom výklade zákona. Odvolací súd nevykonal právne posúdenie určitosti a zrozumiteľnosti ustanovenia bodu 5.5. zmluvy. Súd opomenuli vykonať právne posúdenie textu bodu 5.5. zmluvy; nezaoberali sa obsahom, právnym významom a výkladom textu neprijateľnej zmluvnej podmienky, preto postupovali v rozpore s platnou legislatívou [§ 37 ods. 1 OZ v spojení s § 54 ods. 1 písm. b) OZ, článok 5 Smernice Rady č. 93/13/EHS] a judikátúrou Súdneho dvora Európskej únie (C-92/11, C- 26/13).

3.2. Ďalej dovolateľ namietal, že sudy nelogicky, nepresvedčivo, ale najmä nedostatočne odôvodnili, ako dospeli na základe vykonaného dokazovania k záveru, že žalovaná preukázala individuálne dojednanie zmluvy, pretože svedok W.. M. sa ani raz nevyjadril konkrétne k zmluve č. 06/034/08 z 23. mája 2008. Súd venoval veľa času kontraktácnemu procesu medzi správcom a bankou, proces dokazovania individuálneho dojednávania viedol nesprávne, zaujato, v prospech žalovaného a v rozpore s § 53 ods. 3 OZ. Vôbec sa nezaoberal tým, či spotrebiteľia mali možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy so zmluvnými ustanoveniami, a či mali možnosť ovplyvniť obsah zmluvných ustanovení. Aj napriek tomu, že žalovaná nenavrhol preukazovanie individuálneho dojednávania so spotrebiteľmi v zmysle § 53 ods. 3 OZ, súd zamietol žalobu z dôvodu „preukázania“ individuálneho dojednávania. Súd neprípustne a bez opory v OZ prekleňoval nedostatok individuálneho dojednávania spotrebiteľmi cez priebeh „kontraktácného procesu“ medzi zamestnancom banky a zástupcom správcu (prokuristom). Z ustanovení OZ je pritom evidentné, že individuálne dojednanie musí prebiehať medzi dodávateľom a spotrebiteľom, a zároveň dodávateľ musí produkovať dôkazy o tom, že skutočne došlo k individuálnemu dojednaniu pri konkrétnej zmluve, ktorá je predmetom súdneho konania. Súd z vykonaného dokazovania vyabstrahoval skutkový stav ohľadom „individuálneho dojednávania“ a „oprávnenosti zvýšenia úrokového rozpätia“ podľa bodu 5.5. takým spôsobom, že jeho závery nie sú v súlade s vykonaným dokazovaním, ale v príkrom rozpore so skutočnosťami, ktoré z dokazovania vyplynuli. Súd prvej inštancie v rozpore s § 53a ods. 1 OZ úplne odignoroval zákonný zákaz aplikácie a povinnosť zdržať sa používania neprijateľnej zmluvnej podmienky alebo podmienky s rovnakým významom žalovanou v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Súd ani v súlade s § 298 ods. 1 CSP nevyslovil, že zmluvná podmienka používaná žalovanou v spotrebiteľskej zmluve pod bodom 5.5. je neprijateľná. Súd sa osobitne nezaoberal ani aplikáciou § 39 OZ, hoci tak podľa dovolateľa urobiť mali. Dovolateľ tiež argumentoval, že oznámenie o zvýšení úrokového rozpätia neobsahovalo žiaden dôvod, teda spotrebiteľia nemohli zistiť, či existoval aprobeovaný dôvod zmeny úrokového rozpätia v zmysle zmenovej klauzuly v bode 5.5. zmluvy. Poukazoval, že podľa súdu prvej inštancie oprávnenosť aplikácie zmenovej klauzuly preukázali výpovede svedka W.. T. a odvolací súd k tejto otázke nezaujal žiaden právny záver a nezaoberal sa ani vyhodnotením správnosti postupu súdu prvej inštancie. Dovolenia argumentácia žalobcu 1/ vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP ďalej smerovala k tomu, že sudy nesprávne právne posúdili otázku núteného spoločenstva žalobcov. Napokon, sudy podľa dovolateľa vychádzali z nesprávneho predmetu konania.

3.3. Dovolateľ k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedol, že nepovažuje za správne závery súdov, že úrok z úveru predstavuje cenu plnenia, v dôsledku čoho neprichádzalo do úvahy posudzovanie bodu 5.5. zmluvy ako prípadne neprijateľnej zmluvnej podmienky. Súdny nesprávne vyhodnotili, že zmluvné podmienky (vrátane bodu 5.5. zmluvy) boli individuálne dojednané. Nestotožnil sa ani so závermi súdov nižšej inštancie, že dôvody jednostrannej zmeny úrokovej sadzby v zmluvnom ustanovení bodu 5.5. boli dohodnuté zrozumiteľne a určito, prečo nebolo možné dojednanie v bode 5.5. posúdiť ako neprijateľné z pohľadu ustanovenia § 53 ods. 4 písm. i) OZ. Pokiaľ súdy dospeli k záverom, že ustanovenie bodu 5.5. zmluvy umožňuje zmenu úrokovej sadzby nielen v neprospech spotrebiteľa (teda sadzbu zvýšiť), ale aj v prospech spotrebiteľa (teda sadzbu znížiť), a teda nemôže spôsobiť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán iba v neprospech spotrebiteľa, aj tieto považoval dovolateľ za nesprávne. Namietal, že v konaní prichádzala do úvahy aplikácia § 53a ods. 1 OZ. Dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP vymedzil nasledovnými otázkami: 1/ „Je možné individuálne dojednať v zmysle § 53 ods. 2 OZ zmluvné ustanovenia s inou osobou ako spotrebiteľom?“, 2/ Sú podmienky uvedené v § 53 ods. 4 písm. a) až w) OZ spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ak sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny a sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak sú individuálne dojednané, považované za neprijateľné a teda neplatné podľa § 53 ods. 5 OZ, alebo sa na ne vzťahuje režim druhej vety § 53 ods. 1 OZ?; 3/ Aké sú výnimky aplikácie § 53a ods. 1 OZ na posudzované neprijateľné zmluvné podmienky; patria medzi ne „iné skutkové okolnosti“, „netotožnosť“, prípadne iné zákonné výnimky?; 4/ Je možné značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v zmysle citovaného ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka hodnotiť podľa súdom hypoteticky nastolenej otázky, že by dodávateľ mohol na základe takto formulovaného ustanovenia aj znížiť úrokovú sadzbu, pričom však nikdy k zníženiu nedošlo?“.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu 1/ navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za dostatočne odôvodnené a vecne správne, odvolací súd sa podľa nej nedopustil odmietnutia spravodlivosti. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedla, že odvolací súd žalobcom vymedzené otázky vôbec neriešil (čo mal potvrdiť aj samotný žalobca) a dovolací dôvod nebol špecifikovaný v súlade s § 432 ods. 2 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako dovolací súd uznesením z 26. júla 2023 sp. zn. 9Cdo/135/2022 dovolanie odmietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Dovolací súd namietanú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto posúdil dovolanie v tejto časti procesne ako neprípustné, čo bol dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP. Dovolací súd odmietol dovolanie z hľadiska § 421 ods. 1 CSP podľa § 447 písm. f), keď dospel k záveru, že dovolateľ nevymedzil tento dovolací dôvod zákonom stanoveným spôsobom, lebo nenastolil, neformuloval, nepomenoval právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ale naopak pomenoval a vymedzil otázky, ktorými sa podľa jeho názoru odvolací súd nezaoberal, hoci sa nimi zaoberať mal.

6. Na základe sťažnosti žalobcu 1/ Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z 11. apríla 2024 č. k. I. ÚS 61/2024-38 rozhodol, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/135/2022 z 26. júla 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľa (žalobcu 1/) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyššiemu súdu uložil povinnosť nahradiť žalobcovi 1/ trovy konania v sume 530,85 eura a zaplatiť ich právnej zástupkyňi žalobcu 1/ do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6.1. Ústavný súd v odôvodnení nálezu priblížil podstatu námietok sťažovateľa, ktorý tvrdil, že najvyšší súd porušil jeho právo na zákonného sudcu a právo na súdnu ochranu, keď v rozpore s § 48 ods. 1 CSP nepredložil vec veľkému senátu, napriek tomu, že v dobe jeho rozhodovania už bol vydaný rozsudok sp. zn. 5Cdo/71/2022 z 31. mája 2023, ktorým najvyšší súd zamietol dovolanie žalovanej v skutkovo a právne obdobnej veci, pričom vyslovil, že podmienka ustanovená v bode 5.5 zmluvy o úvere je

neprijateľnou zmluvou podmienkou. Iný senát dovolacieho súdu pritom postupoval v obdobných veciach sťažovateľa tak, že zohľadnil skoršie rozhodnutie a vyhovel podaným dovolaniam sťažovateľa nasmerovaným proti rozhodnutiam krajských súdov (7Cdo/98/2022, 7Cdo/74/2023 a 7Cdo/86/2023). Sťažovateľ ďalej dovolaciemu súdu vytýkal nesprávne vyhodnotenie otázky procesného spoločenstva, ako aj arbitrárne a nepreskúmateľné závery o tom, že zmluvná podmienka uvedená v bode 5.5 zmluvy o úvere nie je neprijateľná z dôvodu, že bola individuálne dojednaná.

6.2. Ústavný súd najvyššiemu súdu vytkol, že pri svojom rozhodovaní neučinil zadosť požiadavkám vyplývajúcim z princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 CSP. Najvyšší súd v napadnutom uznesení vôbec nezmenil rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/71/2022, a ani rozhodnutia senátu 7Cdo, nevysporiadal sa s nimi, čo viedlo ústavný súd ku konštatovaniu, že napadnuté uznesenie nie je presvedčivo odôvodnené, a preto ním došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6.3. Poukázal, že vo veci 5Cdo/71/2022 najvyšší súd zamietol dovolanie žalovanej podané proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Všeobecné súdy dospeli k záveru, že sporná zmluvná podmienka je neprijateľná z dôvodu jej neurčitosti. Skutkovou osobitosťou tohto prípadu bolo, že v dôsledku nečinnosti žalovanej (resp. oneskorenosti tvrdení o individuálnom dojednaní) - po uplatnení sudcovskej koncentrácie nebolo možné dokazovať, či zmluva o úvere bola individuálne dojednaná. Rozhodnutie najvyššieho súdu v tejto veci bolo aj predmetom ústavnoprávneho prieskumu, pričom ústavný súd sťažnosť žalovanej odmietol uznesením sp. zn. IV. ÚS 617/2023 z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

6.4. V ďalších veciach s obdobným predmetom konania (sp. zn. 7Cdo/98/2022, 7Cdo/74/2023 a 7Cdo/86/2023) rozhodoval najvyšší súd o dovolaniach sťažovateľa proti potvrdzujúcim rozsudkom odvolacích súdov. Súd prvej inštancie v týchto prípadoch žaloby zamietol, pretože nepovažoval bod 5.5 zmluvy o úvere za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ale za bod platne dojednaný, určitý a zrozumiteľný. Význam tohto bodu bol podľa jeho názoru stranám zrejмый a bolo preukázané, že rokovania týkajúce sa uzatvorenia zmluvy a ich zmien boli dojednané individuálne, pričom za vlastníkov konal správca, ktorý bol odborne spôsobilou osobou a ktorý mal možnosť do znenia zmluvy zasiahnuť. Najvyšší súd v týchto veciach na podklade dovolaní sťažovateľa rozsudky odvolacieho súdu zrušil a veci mu vrátil na ďalšie konanie. Vo vzťahu k obojom dôvodom prípustnosti dovolania uplatneným sťažovateľom [§ 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pozn.] uviedol iba to, že pri posudzovaní dôvodnosti dovolania vychádzal z rozhodnutia sp. zn. 5Cdo/71/2022 ako z prejudikatúry, ktorá už vyhodnotila právnu otázku týkajúcu sa neprijateľnej zmluvnej podmienky. I tieto rozhodnutia najvyššieho súdu boli posudzované ústavným súdom, pričom ústavné sťažnosti boli odmietnuté jeho uzneseniami sp. zn. I. ÚS 140/2024, IV. ÚS 663/2023, IV. ÚS 79/2024 pre zjavnú neopodstatnenosť.

6.5. Ústavný súd zdôraznil, že v aktuálne prejednávanej veci ide o totožný prípad ako vo veciach vedených najvyšším súdom pod sp. zn. 7Cdo/98/2022, 7Cdo/74/2023, 7Cdo/86/2023. Najvyšší súd napriek tomu v danej veci obsahovo totožné dovolanie sťažovateľa odmietol a v odôvodnení svojho rozhodnutia opomenul dôkladne a presvedčivo vysvetliť, prečo rozhodol inak než v predošlých prípadoch.

6.6. V inštruktážnej časti kasačného nálezu ústavný súd poznamenal, že nemá ambíciu ani právomoc rozhodnúť, ktorý z prístupov k posudzovaniu prípustnosti a dôvodnosti dovolaní sťažovateľov je správny. Za podstatné považoval iba to, aby sa žalobca 1/ dozvedel, ako sa najvyšší súd vyrovnal s predošlými rozhodnutiami svedčiacimi v jeho prospech a prečo v danej veci rozhodol inak. Vyslovil, že ak po dôkladnej analýze všetkých rozhodnutí v obdobných veciach dospeje najvyšší súd k záveru o potrebe postupu podľa § 48 ods. 1 CSP, jeho úlohou bude tento svoj postup riadne zdôvodniť. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval za nevyhnutné pre dosiahnutie nápravy zrušiť napadnuté rozhodnutie najvyššiemu súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň považoval za predčasné rozhodnúť o porušení práva na zákonného sudcu.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

11.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

11.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Dovolateľ prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprel o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, vykazujúce prvky svojvôle a arbitrárnosti. Argumentoval nesprávnym právnym posúdením veci vrátane nesprávneho posúdenia núteného spoločenstva žalobcov a namietal tiež vady v dokazovaní. Porušenie práva na spravodlivý proces vyvodzoval zo skutočnosti, že sudy odignorovali aplikáciu § 53a OZ, §305 a § 298 ods. 1 CSP.

13. K vzneseným námietkam dovolací súd vo všeobecnosti poznamenáva, že podľa konštantnej judikatury najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (por. 9Cdo/224/2021, 9Cdo/213/2021). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

13.1. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je preto dovolacia námietka týkajúca sa (prípadného) nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktoré bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie a (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov,

môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá.

14. Dovolací súd v prejednávanej veci nezistil, že by odvolací súd či súd prvej inštancie opomenul vykonať dokazovanie žalobcami predloženými listinami, ako to naznačuje dovolateľ. Z obsahu spisu, ako aj z obsahu rozhodnutia súdu prvej inštancie (pozri bod 14., 16. a 17. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie) vyplýva, aké dôkazy žalobcovia v spore predložili, a ako boli tieto listinné dôkazy súdom prvej inštancie vykonané a vyhodnotené. Záver súdov bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli k právnomu záveru a prijatiu ich rozhodnutia. Z obsahu práva na spravodlivý súdny proces procesnej strane nevyplyva jej právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

15. Pokiaľ dovolateľ namietal nesprávny a nezákonný procesný postup dokazovania individuálneho dojednávania obsahu bodu 5.5. zmluvy o úvere, dovolací súd je toho názoru, že vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje skutkové i právne závery prijaté súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nezistil v ich postupe pochybenia alebo vady v dokazovaní a hodnotení jeho výsledkov, ktoré by porušovali práva žalobcov na spravodlivé súdne konanie.

16. K dovolacej argumentácii, že súd zamietol žalobu z dôvodu preukázania individuálneho dojednávania napriek tomu, že žalovaná nikdy neprodukovala žiaden dôkaz, ani nenavrhol preukazovanie individuálneho dojednávania so spotrebiteľmi v zmysle § 53 ods. 3 OZ, dovolací súd považuje za potrebné najmä poukázať, že odôvodnenie rozhodnutí oboch súdov nižšej inštancie dáva spoľahlivý podklad pre záver, že súdy posudzovanie zmluvnej podmienky podrobili požiadavkám tzv. testu neprijateľnosti (§ 53 ods. 12 OZ). Súdy neprijateľnosť zmluvnej podmienky vyhodnocovali aj so zreteľom na okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy a na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospeli k záveru, že posudzovaná zmluva o termínovanom úvere (vrátane bodu 5.5.) bola individuálne dojednaná.

17. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie potvrdeného odvolacím súdom vyplýva, že súdy vychádzali z toho, že dôkazné bremeno preukázať individuálne dojednanie zmluvy zaťažovalo žalovanú, ktorá toto uniesla. Súdy sa zaoberali aj dôsledkami ustanovenia bodu 5.5 zmluvy pre spotrebiteľa, k čomu uviedli, že toto ustanovenie umožňuje zmenu úrokovej sadzby aj v prospech spotrebiteľa (keďže banka má možnosť meniť, a teda aj znížiť, nielen zvýšiť, úrokovú sadzbu). Vysvetlili tiež svoj záver, že zmluvné dojednanie v bode 5.5. zmluvy o úvere je potrebné považovať za určité a zrozumiteľné, keď vec právne posúdili o. i. aj podľa ust. § 37 ods. 1 OZ. Riadne odôvodnili i svoj záver, že ani prípadné neoznámenie zvýšenia úrokového rozpätia by za okolností prejednávaneho prípadu nebolo dôvodom neúčinnosti alebo neplatnosti jeho zvýšenia.

18. Dovolací súd vzhľadom na uvedené nezistil opodstatnenosť dôvodov, ktoré dovolateľ uvádzal v dovolaní o zmätočnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pre nedostatok riadneho odôvodnenia a právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplyva ani jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel. Treba dodať, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

19. Dovolateľ vyvodzoval porušenie svojho práva na spravodlivý proces aj zo skutočnosti, že odvolací súd opomenul § 53a OZ a aplikáciu § 305 a § 306 CSP a ani v súlade s § 298 ods. 1 CSP nevyslovil, že zmluvná podmienka používaná žalovanou v spotrebiteľskej zmluve pod bodom 5.5. zmluvy o termínovanom úvere je neprijateľná. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

20. V zmysle § 53a OZ ak súd právoplatne rozhodne o určitej zmluvnej podmienke uvedenej či už priamo v spotrebiteľskej zmluve, alebo v prílohe k zmluve, že je neplatná, nesmie ju dodávateľ viac používať ani vo vzťahu k iným spotrebiteľom a musí ju zo svojich zmlúv vypustiť. Rovnakú povinnosť má dodávateľ aj v prípade, ak súd rozhodol o vydaní bezdôvodného obohatenia, náhrade škody alebo o primeranom finančnom zadost'učinení v dôsledku podmienky, ktorá bola neplatná. Takéto rozhodnutie súdu však vždy predpokladá najprv rozhodnúť o neplatnosti zmluvnej podmienky.

21. Podľa dovolateľa boli sudy povinné ex offio skúmať, či voči žalobcom ako spotrebiteľom nebolo uplatňované plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, pričom mali prihliadnuť aj na skutočnosť, že Okresný súd Piešťany rozsudkom z 13. augusta 2020 č. k. 14C/21/2017-500 (ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 24. novembra 2021 sp. zn. 25Co/90/2020) vyslovil v skutkovo a obsahovo totožnej veci neprijateľnosť zmluvnej podmienky obsiahnutej v bode 5.5 zmluvy o termínovanom úvere č. 06/093/08 zo 16. decembra 2008.

22. Dovolací súd v zhode s dovolacou argumentáciou žalobcu 1/ zistil, že obsahovo totožná zmluvná podmienka v bode 5.5. zmluvy o termínovanom úvere č. 06/093/08 zo 16. decembra 2008 v znení: „Banka má právo adekvátnym spôsobom meniť úrokovú sadzbu v prípade, ak dôjde k zmene miery rizika Klienta. Zmena miery rizika Klienta môže súvisieť predovšetkým so zmenou ratingu Klienta stanoveného Bankou, alebo so zmenou rizikovej váhy Klienta podľa pravidiel stanovených Národnou bankou Slovenska. Pre posúdenie zmeny miery rizika Klienta sú rozhodujúce skutočnosti platné v čase ich ostatného posúdenia v porovnaní s aktuálnymi rozhodujúcimi skutočnosťami. Príslušnú zmenu úrokovej sadzby je Banka oprávnená uskutočniť automaticky bez dodatkov k Úverovej zmluve. Banka predmetnú zmenu v primeranej lehote oznámi Klientovi.“, bola už predmetom skúmania v spore vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 14C/21/2017 o vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom bola vo výroku rozsudku v tejto veci z 13. augusta 2020 sp. zn. 14C/21/2017, v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 24. novembra 2021 sp. zn. 25Co/90/2020, vyhlásená za neprijateľnú. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 31. mája 2023 sp. zn. 5Cdo/71/2022 dovolanie žalovanej Prima banky Slovensko, a. s., zamietol a Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením z 5. decembra 2023 sp. zn. IV. ÚS 617/2023 ústavnú sťažnosť sťažovateľa Prima banka Slovensko, a. s., odmietol.

23. Dovolací súd vo veciach s obdobným predmetom konania (napr. sp. zn. 7Cdo/98/2022, 7Cdo/74/2023, 7Cdo/86/2023, 4Cdo/78/2023, 4Cdo/77/2023, 1Cdo/51/2023, 2Cdo/66/2022, 9Cdo/66/2022, 7Cdo/32/2023, 2Cdo/40/2023, 9Cdo/86/2023, 5Cdo/87/2023) rozhodoval o dovolaniach žalobcu 1/ proti rozsudkom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutia súdu prvej inštancie o zamietnutí žalôb žalobcu preto, že nepovažoval bod 5.5. zmluvy o úvere za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ale za bod platne dojednaný, určitý a zrozumiteľný. Význam tohto bodu bol podľa názoru súdu prvej inštancie zmluvným stranám zrejмый a bolo preukázané, že zmluvy a ich zmeny boli dojednané individuálne, pričom za vlastníkov konal správca, ktorý bol odborne spôsobilou osobou a ktorý mal možnosť znenie zmluvy ovplyvniť. Najvyšší súd na dovolanie žalobcu 1/ rozsudky odvolacieho súdu zrušil a veci mu vrátil na ďalšie konania, pričom vo vzťahu k obom dôvodom prípustnosti dovolania uplatneným sťažovateľom [§ 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP] uviedol, že z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/71/2022 z 31. mája 2023 vychádzal ako z prejudikatúry, ktorá už vyhodnotila právnu otázku týkajúcu sa neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá už bola v rozhodovacej praxi dovolacím súdom vyriešená. Viaceré z uvedených zrušujúcich dovolacích rozhodnutí boli v dôsledku ústavnej sťažnosti predmetom prieskumu Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ktorý ústavné sťažnosti žalovanej odmietol s tým, že napadnuté rozhodnutia jednak nepatria do skupiny rozhodnutí, ktoré by pre sťažovateľku vytvorili už nereparovateľný právny stav (išlo o zrušujúce uznesenia, pozn.) a jednak nezistil okolnosti, pre ktoré by bolo nutné, aby aktivoval svoju právomoc a zasiahol do ešte neskončeného konania (IV. ÚS 663/2023, IV. ÚS 79/2024, I. ÚS 111/2024).

24. Vo všeobecnosti možno uviesť, že rozdielna rozhodovacia prax súdu o „totožných“, resp.

obdobných veciach nie je žiaduca. Zákonná formulácia princípu právnej istoty vyjadrená v čl. 2 CSP chráni hodnotu predvídateľnosti práva resp. súdnych rozhodnutí ako jednu z najvyšších ústavných hodnôt materiálneho právneho štátu. Inými slovami, princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje právnu istotu a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva.

25. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého ak nebolo možné považovať bod 5.5. zmluvy o termínovanom úvere za neprijateľnú zmluvnú podmienku, nebolo možné dospieť k záveru, že by sa žalovaná na úkor vlastníkov bytov bezdôvodne obohatila. Súd prvej inštancie žalobu zamietol a odvolací súd toto rozhodnutie potvrdil.

26. I keď predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne a obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých prípadoch (čl. 2 ods. 3 CSP), podľa názoru dovolacieho súdu v prejednávanej veci, pokiaľ obsahovo totožná zmluvná podmienka bola predmetom skúmania súdmi nižšej inštancie a bola právoplatne vyhlásená za neprijateľnú (z dôvodu neurčitosti pojmu „miera rizika klienta“) a najvyšší súd takého právne posúdenie neoznačil za nesprávne (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/71/2022), pričom ani v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu s obdobným predmetom konania tento názor nebol spochybnený (bod 23. tohto rozhodnutia), potom od takéhoto názoru sa dovolací súd nepovažuje za potrebné odkloniť, stotožňuje sa s ním a v celom rozsahu naň odkazuje, lebo je plne aplikovateľný aj na prejednávanú vec.

27. Vzhľadom na základný princíp vyjadrený v č. 2 ods. 1 a 2 CSP dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nezohľadňuje určenie predmetnej zmluvnej podmienky za neprijateľnú, porušuje právo žalobcu 1/ na spravodlivý proces. Dovolateľ preto opodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) v spojení s § 431 CSP. Navyše, podľa názoru dovolacieho súdu by v okolnostiach prejednávanej veci zistený nedostatok v procesnom postupe odvolacieho súdu mohol mať z hľadiska požiadavky dôsledného dodržiavania princípu pravej istoty pre strany sporu o to závažnejšie dôsledky, nakoľko v súvislosti s obsahovo totožnou zmluvnou podmienkou v skutkovo a právne obdobnej veci žalobcu boli Súdnemu dvoru Európskej únie uznesením Krajského súdu v Trnave z 13. februára 2025 sp. zn. 28Co/4/2024-589 položené prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, na potrebu aplikácie ustanovení ktorej [smernice] poukazoval žalobca 1/ aj v tomto konaní.

28. Keďže dovolanie žalobcu 1/ je v danej veci nielen prípustné, ale aj dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

29. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

30. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že existencia dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP je sama osebe dôvodom pre zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími dovolacími námietkami dovolateľa a správnosťou právnych záverov (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. V prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Dovolací súd napriek tomu len stručne uvádza k dovolateľom nastoleným štyrom právnym otázkam (bod 3.3. odôvodnenia), že tie by mohli mať znaky relevantnej otázky v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP za predpokladu, ak by výsledok ich riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jedine a výlučne tie dôvody, pre ktoré nebolo odvolaniu

žalobcu vyhovené, a pre ktoré bolo potvrdené ako vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie. Ak sa však odvolací súd riešením týchto otázok vôbec nezaoberal, na čo v dovolaní poukázal sám dovolateľ a rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo na odlišných dôvodoch, dovolanie vo veci podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie len že nie je dôvodné, ale nie je ani prípustné (m. m. 9Cdo/66/2022).

31. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.